

Aquesta és una crònica que preferiria no fer. No pas pel muntatge del Romea, que és d'una sòbria eficàcia, ni per l'esplèndida lectura que en fa Josep M. Pou, amb una polifonia de matisos que converteixen el relat de Melville en una contalla espurnejant i esponjosa, amb tot el ric ventall expressiu que el gran actor sap posar en solfa, des de la vacil·lació de la veu quan cal fer impressió de desassossec fins a la rotunditat per mostrar resolució i fermesa, passant per molt pocs subratllats gestuals de gran precisió; tot plegat puntuant amb la mirada el tràfec interior del personatge que conta la història.

Si preferiria no fer-ho és per la flegma del protagonista, aquest estrany Bartleby que ja ens havia exasperat en el mediocre film d'Anthony Friedman (1970) amb la resposta obsessiva i lacònica que donava a qualsevol requeriment: "Preferiria no fer-ho". El personatge narrador regenta una oficina d'advocat i ens presenta amb vivor els seus empleats.

Pou, al centre, de negre davant el faristol, va desgranant els caràcters, i al fons de l'escena, en la pelada paret de maons, un raig de llum defineix cada presentació: el vermell del sexagenari Dindi, un home rubicund a qui la prosperitat perjudicava; el groc de l'inquiet i ambiciós Grapes; el verd de l'eixelebrat Crosta de Gíngebre; el blanc per al nouvingut Bartleby, diligent, silenciós, acurat, però sense biografia, un home misteriós que s'afanya a collar-se com un musclo a la cadira del racó de despatx que se li atorga, o, en última instància, quan se'l fa fora, a l'escala de la vivenda o a la cel·la de la presó.

La qüestió és romandre immòbil, sense canvis, aferrat al lloc on ha decidit estar-se, inassequible a cap ordre ni prec. Un personatge fascinant en el seu absurd, que preludia Kafka i, en teatre, prefigura els antiherois minerals de Beckett que sobreviuen arrelats a l'escenari, inamovibles com cactus.

Francesc Massip